

premožnejši zasebniki, denarni zavodi itd. Tudi pri sedanjih volitvi po volilnih možeh ne pride vselej pravo ljudsko mnenje na dan, ker razmerje mej volilnimi možmi jedne ali druge stranke ni v nobenem razmerju s prvotnimi volilci, ker se pri volitvi volilnih mož ne ozira na manjšino. Tako so letos v Št. Jerneji voljeni vsi konservativni volilni možje, da si je v primeri z došlimi volilci imela katoliška stranka le majhno večino. Vidi se torej, da se baš pred volitvami pokažejo razne take pomanjkljivosti, katere bode potrebno odpraviti.

Volitve volilnih mož so sedaj že končane in torej je tudi volitev v kmetijskih občinah že blizu odločna. Semtertja se bode pač kak volilni mož še kaj premislil, posebnega vpliva vse to ne bode imelo na volitve.

Opozarjati pa moramo svoje narodne volilce mest in trgov, da naj bodo previdni, kajti tudi tukaj nasprotna stranka močno deluje. Seveda v prvi vrsti skuša obrtnike pridobiti na svojo stran, nadejamo se, da se ji ne usedejo na limanice. Naši konservativci niso dosedaj za obrtnike dosti storili. Na Dunaji so celo s svojim bratenjem z liberalci preprečili, da ni vlada predložila državnemu zboru premembe obrtnega reda, ki je neobhodno potrebna, da se ohrani rokodelski stan. Volitve v mestih so tudi zaradi tega posebne važnosti, ker pri njih se bode odločilo, če bode naša konservativna stranka sama imela večino v deželni zboru, ali pa jej bode treba za to pomoči narodne stranke. V poslednjem slučaju se bode pač ozirala nekoliko na narodnost, v prvem bode pokazala svojo pravo barvo. Dolžnost narodnih volilcev je torej, da do zadnjega pridejo na volišče pod našo staro narodno zastavo.

Politični pregled.

Občni zbor političnega društva «Sloga». — V ponedeljek 28. oktobra se je vršil občni zbor „Sloge“. Po 11. uri je začel predsednik dr. Gregorčič ob pičli udeležbi občni zbor. Po kratkem pozdravu je dal besedo društvenemu tajniku, da je prečital kratko poročilo o odborovem delovanju v preteklem društvenem letu. Poročilo poudarja delovanje odborovo gledé slovenske porote, o boji za slovensko šolo, o obrtno nadaljevalni šoli, ter o zadnjih volitvah v deželni zbor. Društveni kandidati so povsodi obveljali, le na Krasu je bila izjema. Vendar pa odbor upa, da bodeta i kraška poslanca, dasi sta jih ob volitvah slišala toliko, hodila se svojimi tovariši jedno pot. O poročilu odborovem oglasi se k besedi g. župnik Miklavž Kocijančič. Zahvalil se je odboru na njegovem delovanju. Dalje je govoril v stiskah kmetijskega stanu, ter prešel naposled k deželnim volitvam. Odobril je postopanje odborovo ob zadnjih volitvah, češ, da odbor je tako postopal, ker drugače ni mogel. Kjer je toliko raznih mnenj in želja, se vsem ne more vstreči. Oslanjajoč se na poziv predsednika gorenje avstrijskega kat. društva, da naj vsi zložno delujejo za priporočene kandidate, če bi tudi kdo vedel za katerega boljšega kandidata je rekel, da je sicer težko ukloniti se, ako kdo ni prepričan. Vendar pa se moztvo kaže ravno v tem, da se ukloni vodstvu, ako tudi ni prepričan in bi vedel za bolje. To je tudi obveljalo pri zadnjih volitvah. Le na Krasu sta kandidata podlegla osebnim mržnji in zlorabi avtoritete. A to se bode maščevalo, trdi g. govornik, opirajoč se s splošnimi besedami na zgodovino. Gg. državnima poslan-

cema pa priporoča, da delujeta na to, da se vsi jugoslovanski poslanci združijo v jeden klub, ter stopijo v ožjo zvezo z onimi, ki imajo smisel za socialno preosnovo. H koncu je izrekel še enkrat zaupanje odboru. Preč. g. dr. Gregorčič je odgovoril v svojem in grofa Alfreda Coroninija imenu. Glede združenja vseh jugoslovanskih poslancev v jednom klubu je v sedanjih razmerah malo upanje. Pač pa lahko zagotavlja, da vlada najbolje sporazumljenje, mej posameznimi frakcijami jugoslovanskih poslancev, ter da postopajo vedno v sporazumljenju. G. poslanec je označil tudi svoje stališče nasproti novi vladi. Vtis vladnega programa je bil v obče vgoden. Na krmilo kakor vse kaže, je prišel mož, kateremu ni samo do tega, da se obdrži na ministerskem sedeži, ampak ki hoče tudi delati. Novi predsednik kaže odločno voljo, ki se noče dati voditi, marveč hoče sam voditi. Nastopil je mož, kakoršnega v sedanjih razmerah potrebujemo. Ker parlament razpada, ker ni nobena stranka tako močna, da bi vodila posle, treba je krepke vlade. Ako bode nova vlada vodstvo umevala v tem pomenu, da bode stavila pametne predloge, skrbela za potrebne reforme, ter podpirala težnje posameznih dežel, potem jo z veseljem pozdravljamo. Nekoliko iznenadile so nas ministrove besede o važnosti nemške kulture, katere je pa ministerski predsednik po grofu Hohenwartu slovenskim poslancem njegovega kluba povoljno raztolmačil. Nova vlada hoče jednotno postopati in kakor je izrazil Badeni bode jedro njegovega delovanja najstrožja pravičnost. Te besede so nas navdale, z upanjem, vendar hočemo počakati, da besedam sledi tudi dejanja. G. denarničar je prečital računa Sloginih šolskih zavodov in društva samega, koja sta se odobrila. Zopet se oglasi g. društveni predsednik. Opozarja na ogromne stroške, ki jih društvu povzročajo šolski zavodi, ter se boji za prihodnost. V preteklem letu je društvo izhajalo, ker je družba sv. Cirila in Metoda darovala 1800 gld., za kar se družbi izreka zahvala. A družba kaže voljo, da bi se otresla podpore našim zavodom, ker ima obilo drugih stroškov. Zato treba delovati, da čim preje mesto prevzame šolo v skrb Ministerstvo je govorilo, upravno so sodišče razsodilo, a mestna občina se še vedno brani prevzeti slovensko šolo, zato treba pritiskati na vlado, da eksekutivnim potom prisili mestno občino ustanoviti slovensko šolo. Radi tega predlaga resolucijo: Odboru pol. društva „Sloga“ se naroča, da z novembrom odpove službo učiteljskemu osebju, izvzemši jedno učiteljsko moč. Tako ostane z 1. decembrom nad 500 otrok brez šolskega pouka, česar visoka vlada ne more in ne sme prezirati. Resolucija se je jednoglasno sprejela. Pri posameznih predlogih oglašil se je č. g. župnik Bl. Grča, ter je na splošno utemeljeval naslednjo resolucijo: Da se kmetijskemu stanu odpomore, izreka pol. društvo „Sloga“ željo, da se čim preje vrede stalni domovi in osnujejo kmetijske zadruge, ter z veseljem pozdravlja nastopni govor novega kmetijskega ministra. Pri volitvah je bil izvoljen stari odbor.

Dr. Luegerjeva afeta sedaj vznemirja ves Dunaj in dela velike težave vladi. Protisemitje so v državnem zboru uprizorili burno debato. Zahtevali so nujno točnih pojasnil, zakaj vlada ni dr. Luegerja predložila v potrjenje. Debata o tem predlogu je bila tako silno burna, da take že dolgo ni bilo v avstrijski zbornici poslancev. Badeni je vladno postopanje zagovarjal, pa ne s posebnim vspehom. Protisemitski govorniki so trdili, da se je Badeni udal Madjarom in zjedinjili levici. Badeni je temu oporekal, a njegove besede niso imele zaželenega vspeha. Badeni si je mnogo škodoval s tem, da je v tej zadevi omahoval z odločitvijo in je celo pri vsprejemu bil neki dr. Luegerju dal nekaj upanja, da bode potrjen. Dolenjeavstrijski namestnik je pa dr. Luegerju svetoval, da naj odloži državnozborni mandat, ko dobi potrjenje. Tako je najbrž namestnik sam mislil, da bode dr. Lueger potrjen. Protisemitski listi so pri tacih razmerah z veliko odločnostjo že trdili, da je potrjenje že popolnoma zagotovljena stvar. Po

njih mnenji je le vplivanje Ogrov in levičarjev moglo vlado pripraviti, da je drugače odločila. Za vlado je seveda jako neugodno, če se dolži, da se udaje pritisku Ogrov. Večina se je sicer pri glasovanju izrekla proti nujnosti dotičnega predloga, a moralno je pa vlada dobila hud udarec. Pri debati se je marsikaj zanimivega izvedelo. Zapisnik dotične seje ministerskega sveta, pri katerem se je razpravljalo o dr. Luegerja stvari, se prišel celo dunajskim socializmom v roke. Tako se je natančno izvedelo, da so trije ministri glasovali za potrjenje, trije zoper potrjenje. Naposled je odločil Badeni s svojim glasom. Med tistimi ministri, ki so bili proti potrjenju Luegerja je bil tudi konservativni grof Ledebur, kateremu so še nedavno vsi krščansko-socialni listi hvalo peli. Sploh je med konservativci vladala velika nejedinstvo v tem vprašanju. Nekateri so celo pri vladi naredili korake za dr. Luegerja, drugi so ruvali proti njemu, mnogi se pa za vso stvar niso zmenili in se seje državnega zbora še udeležili niso. Nekateri celo sodijo, da ta zadeva utegne še nevarna postati za obstanek tega kluba. Mi tega ne verjamemo, ker odkritosrčnih prijateljev krščanskih socializmov je v tem klubu pač malo. Le zaradi volilcev včasih malo proti vladi porogovilijo. V resnici so pa najboljši prijatelji židovskih liberalcev. Jedino baron Dipauli bi utegnil izstopiti. Ta pa že dolgo s Hohenzwartovim vodstvom ni zadovoljen, kajti bil bi rad sam vodja. Vsaj je še znano, da se je nedavno razširjala vest, da bo grof Hohenzwart prestavljen v gospodsko zbornico in bode baron Dipauli vodja konservativnega kluba. Trdilo se je, da to žele višji krogi. V resnici je pa dotične vesti razglašal baron Dipauli sam. Dr. Ebenhoch je pa v resnici nasprotnik vsake stranke, ki želi kako razširjenje volilne pravice. Njemu ni za družega, kakor za mandat in ni verjetno, da bi delal kake komedije. Z njim bi pa klub prav nič ne izgubil, kajti ni nobeden veleum. Posebno za novodobne potrebe nima najmanjšega pojma. Semtertja rad proti socializmom zabavlja, a vsaka njegova beseda kaže, da je v socialnih vprašanjih največji nevednež. Konservativcev se je oprijel, ker le tukaj more igrati kako vlogo. Pri krščanskih socialistih, ki imajo med seboj nekaj talentov, bi pa bil prava ničla. Slovenski poslanci razen Kluna in Robiča niso zavzeli nobenega stališča. Za krščanske socialiste, ki so nasprotovali celjski dvojezični gimnaziji, jim ni kazalo hoditi v ogenj, levičarjem pa tudi niso marali narediti tega veselja, da bi se postavili na njih stran. Samo Klun ima zato pogum.

Nova izvolitev dr. Luegerja. — V sredo je dunajski mestni zbor zopet volil župana. Dr. Lueger je dobil 92 glasov in je izjavil, da volitev vsprejme. Sedanja vlada ga neče potrditi. Vpliv, ki se je pokazal pri nepotrditvi dovolj jasno kaže, da ne gre za osebo, temveč za svobodo in čast dunajskega mesta. On hoče ostati veren narodu in nikdar ne bode plesal okrog zlatega teleta. Vladni komisar, okrajni glavar Fröheis je pa na to v imenu namestništva izjavil, da razpusti mestni zastop. To je vzbudilo veliko razburjenost med protisemitskimi občinskimi svetniki in krščanskim prebivalstvom dunajskim. Po ulicah so bile velike demonstracije in so vojaki razganjali ljudi. Več so jih zaprli. — Vlada bode napela vse sile, da prepreči protisemitsko večino v novem mestnem zboru. Posebno je pričakovati, da uradniki ne bodo več volili protisemitov. Dunajski Čehi pa tudi ne bodo volili protisemitov, ki se postavljajo popolnoma na nemško-narodno stališče.

Francija. — Nova francoska vlada je posebno naklonjena socializmom in radikalcem. Svojedobno sklenjeni protianarhistični zakon močno ovira tudi delovanje socializmov. Vsled tega hoče predlagati zbornici razveljavljenje tega zakona. Neverjetno je pač, če bo vlada s tem predlogom prodrla, kajti nobene prave večine nimata v zbornici. Vse druge stranke namreč razun radikalec in socializmov bodo proti temu. Sploh se pa sodi, da nova vlada ne bo dolgo gospodarila. Vidi se v vsem le, da hoče nova vlada pripraviti ugodna tla radi-

kalcem za prihodnje volitve, ki se bodo morale v kratkem vršiti, kajti s sedanjo zbornico ne bode mogla nobena vlada dolgo shajati. Nove volitve so v kratkem neizogibne.

Turčija. — Pobojev med Armenci in Turki ni konca. Vedno se ponavljajo krvavi izgrede po raznih krajih. Celo turška vlada sama nima več toliko moči in vpliva da bi nemirom naredila konec. Sicer se je v Carigradu osnovala komisija, da izvede reforme v Armeniji in tako naredi mir, a ni upati, da bi ta komisija mogla dovršiti delo. V komisiji so trije mohamedanci in trije kristjani, a poslednji so taki, da je gotovo, da bo v komisiji prevladal mohamedanski vpliv. Vsekako bodo morale le evropske velesile vmes poseči in to energično. Če se bo hotelo, da se reforme izvrše — Turški vladi so dogodki v Armeniji že tako spodkopali tla, da je bil sultan prisiljen novo ministerstvo imenovati. Toda tudi od novega ministerstva se ni ničesar dobrega nadejati. Halil Rifaad je postal novi veliki vezir, to je predsednik ministerstvu. Star je nad 60 let, ne zna nobenega družega jezika nego turščino, je nasprotnik vsakih reform in vsake evropske kulture. Svojo odločnost proti kristjanom je že opetovano pokazal. Ostali ministri niso nič boljši. Imenovanje takega ministerstva je naravnost udarec v obraz evropskim velesilam, posebno Angliji, ki zahtevajo reforme v Armeniji. — Inozemski poslanički so se posvetovali o korakih, katere bi bilo storiti, da se naredi konec krvavim homatijam in sporočili svojim vladam, da more jedino vojaška intervencija evropskih velesil narediti konec sedanjim neznosnim razmeram na Turškem. — Dočim so se s početka za dogodke v Turčiji brigali le Anglija, Francija in Rusija, pridružili so se v tem še druge velevlasti, ki so podpisale berlinski dogovor, namreč Avstrija, Nemčija in Italija. Boje se namreč poslednje najbrže, da bi se armensko vprašanje ne razmetalo njim v škodo. Vse svoje interese hočejo tudi te varovati v orijentu. Bog si ga vedi, kaj se bo izcimilo iz vseh teh homatij. Brezdvomno je pa dolžnost vseh evropskih velesil, da če drugače ni, s silo primorajo Turčijo do spolnitve obljub, storjenih v berlinskem dogovoru. Bati se je pa, da bi evropske velesile z ozirom na nasprotno si interese, ne zabredle vsled nesrečne Turčije še v kako vojno. Vredna pač Turčija ni toliko, da bi se zaradi nje vnela svetovna vojska.

Obrtnija.

Lesovi.

(Dalje.)

Bukev je sedaj znanih 16 vrst, od katerih jih trinajst raste v južni Ameriki. V Evropi poznamo le našo navadno bukev (*Fagus silvatica* Linne). To drevo raste po vsej srednji Evropi in najbolje vspeva v močnih apnenih tleh. Listje je gladko in svetlo zeleno. Bukva zraste 20 do 30 metrov visoko. Njeno deblo je ravno in visoko brez vej. Prvih deset let raste jako počasi in doraste v 120 letih. Od svojega petdesetega leta ima vsako leto seme, žir imenovano, ki dozori v oktobru. Bukev raste največ v gorah in ljubi hladen in vlažen zrak. Bukov les je dober za kurjavo in v trgovini velja za trda drva. Za drugo rabo ni toliko vreden. Rabi se semtertja za pragove pri železnicah, za stole in drugo hišno opravo in pri grajenju mlinov. V vodi je jako trajen, manj pa na suhem pod streho. Kolje se rad in je precej težek, prožen in trden. Iz bukovega lesa se žge jako izvrstno oglje, pepel je jako dober za izdelavo pepelike. Žir ima v sebi škrob,